

พระราชบัญญัติ

เงินตรา

พ.ศ. ๒๕๐๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๑

เป็นปีที่ ๑๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้
ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยเงินตรา

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและ
ยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. ๒๕๐๑”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็น
ต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติเงินตรา พุทธศักราช ๒๔๗๑

(๒) พระราชบัญญัติเงินตราแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๓

(๓) พระราชบัญญัติเงินตราแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๕

(๔) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๔) พุทธศักราช ๒๔๗๕

(๕) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๔๗๖

(๖) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๔๗๗

(๗) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๗) พุทธศักราช ๒๔๗๘

(๘) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๘) พุทธศักราช ๒๔๗๙

(๙) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๙) พุทธศักราช ๒๔๘๐

(๑๐) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๑๐) พุทธศักราช ๒๔๘๑

(๑๑) พระราชบัญญัติระบบเงินตราชั่วคราว (ฉบับที่ ๗) พุทธศักราช ๒๕๐๐

แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๑ พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๔ พระราชบัญญัติเงินตรา
(ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๐๖ พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. ๒๕๐๑ พ.ศ. ๒๕๑๐ พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับ
ที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๖ พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. ๒๕๐๑ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๕^๒ ในพระราชบัญญัตินี้

“ค่าเสมอภาค”^๓ (ยกเลิก)

“อัตราแลกเปลี่ยนตามค่าเสมอภาค”^๔ (ยกเลิก)

“ชื่อหรือขายทันที” หมายความว่า ชื่อหรือขายโดยโอนตามคำสั่งทางโทรเลข

“หลักทรัพย์ต่างประเทศ” หมายความว่า

(๑) หลักทรัพย์ของรัฐบาลต่างประเทศหรือของสถาบันการเงินระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นสมาชิก

(๒) หลักทรัพย์ที่รัฐบาลต่างประเทศหรือสถาบันการเงินระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกค้ำประกันการชำระหนี้ตามหลักทรัพย์นั้น

(๓) ตราสารที่สถาบันการเงินระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกออกให้เป็นหลักฐานว่า ผู้ถือตราสารได้มีส่วนร่วมร่วมกับสถาบันการเงินระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกในการให้กู้ยืมเงินแก่รัฐบาลสมาชิก หรือองค์การของรัฐบาลสมาชิกของสถาบันการเงินระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกตามจำนวนดังระบุไว้ในตราสารนั้น

“อัตราเพื่อเหลือเพื่อขาด” หมายความว่า ความยิ่งหย่อนแห่งน้ำหนักและเนื้อโลหะของเหรียญกษาปณ์จากอัตราที่กำหนด

“เงินตราที่พึงเปลี่ยนได้” หมายความว่า เงินตราของประเทศที่รับปฏิบัติแล้วตามพันธะที่ตั้งไว้ตามหมวด ๘ แห่งข้อตกลงว่าด้วยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ

“ใบสำคัญสิทธิพิเศษถอนเงิน” หมายความว่า ใบสำคัญสิทธิพิเศษถอนเงินที่ออกตามกฎหมายว่าด้วยการให้อำนาจและกำหนดการปฏิบัติบางประการเกี่ยวกับสิทธิพิเศษถอนเงินในกองทุนการเงินระหว่างประเทศ

“พนักงานเจ้าหน้าที่”^๕ หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

“กองทุนการเงิน”^๖ หมายความว่า กองทุนการเงินระหว่างประเทศตามข้อตกลงว่าด้วยกองทุนการเงินระหว่างประเทศซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิก

^๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเงินตรา(ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๑๖

^๓ ยกเลิกโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.๒๕๒๑ ซึ่งมีความเดิมว่า

““ค่าเสมอภาค” หมายความว่า ค่าของหน่วยเงินตราสกุลใดสกุลหนึ่งเทียบกับน้ำหนักทองคำบริสุทธิ์ หรือหน่วยสิทธิพิเศษถอนเงิน หรือหน่วยเงินตราสกุลอื่น”

^๔ ยกเลิกโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.๒๕๒๑ ซึ่งมีความเดิมว่า

““อัตราแลกเปลี่ยนตามค่าเสมอภาค” หมายความว่า อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างหน่วยเงินตราสกุลหนึ่งกับหน่วยเงินตราอีกสกุลหนึ่งตามค่าเสมอภาค”

^๕ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๑๖

“ใบสำคัญสิทธิซื้อส่วนสำรอง”^๖ หมายความว่า ใบสำคัญสิทธิซื้อส่วนสำรองที่ออก ตามกฎหมายว่าด้วยการให้อำนาจปฏิบัติการเกี่ยวกับกองทุนการเงินและธนาคารระหว่างประเทศ

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

เงินตราและหน่วยของเงินตรา

มาตรา ๖ เงินตราได้แก่เหรียญกษาปณ์และธนบัตร

มาตรา ๗ หน่วยของเงินตราเรียกว่า “บาท” หนึ่งบาทแบ่งเป็นหนึ่งร้อยสตางค์

คำว่า “บาท” นั้น จะใช้เครื่องหมาย “บ.” แทนก็ได้

มาตรา ๘^๗ ค่าเสมอภาคของบาทได้แก่ค่าของบาทที่กำหนดโดยเทียบกับหน่วยสิทธิพิเศษถอนเงินหรือเทียบกับเงินตราสกุลอื่น หรือเทียบกับค่าที่คำนวณได้จากเงินตราสกุลอื่นหลายสกุลรวมกัน หรือเทียบกับหน่วยเทียบอื่นที่กองทุนการเงินกำหนดขึ้น การกำหนดค่าเสมอภาคของบาทดังกล่าวให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

ในกรณีที่มีการกำหนดค่าเสมอภาคของบาทตามวรรคหนึ่ง เมื่อมีเหตุสมควรรัฐมนตรีอาจประกาศให้ระงับใช้ค่าเสมอภาคของบาทชั่วคราวเป็นเวลาไม่เกินเก้าสิบวัน โดยจะประกาศให้ใช้ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราระบบใดตามที่เห็นสมควรในระหว่างนั้นด้วยหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ โดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย

ในกรณีที่ไม่มีการกำหนดค่าเสมอภาคของบาทตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีอาจประกาศให้ใช้ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราระบบใดได้ตามที่เห็นสมควร โดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย

มาตรา ๙ ห้ามมิให้ผู้ใดทำ จำหน่าย ใช้ หรือนำออกใช้ซึ่งวัตถุหรือเครื่องหมายใด ๆ แทนเงินตรา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี

มาตรา ๑๐^๘ ให้กระทรวงการคลังจัดทำและนำออกใช้ซึ่งเหรียญกษาปณ์

^๖ เพิ่มโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.๒๕๐๑

^๗ เพิ่มโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.๒๕๐๑ พ.ศ.๒๕๒๑

^๘ เพิ่มโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.๒๕๐๑ .ศ.๒๕๒๑

^๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๓๖ ซึ่งมีความเดิมว่า

“มาตรา ๑๐ ให้กระทรวงการคลังจัดทำและนำออกใช้ซึ่งเหรียญกษาปณ์ ชนิด ราคา โลหะ อัตราเนื้อโลหะ น้ำหนัก ขนาด ลวดลาย และลักษณะอื่นๆ (ถ้ามี) ของเหรียญกษาปณ์รวมทั้งอัตราเพื่อเหลือเพื่อขาด ให้กำหนดโดยกฎกระทรวง”

เหรียญกษาปณ์ตามวรรคหนึ่ง แต่ละชนิด ราคา ที่นำออกใช้ ให้มีได้เพียงขนาดเดียว และจะมีขนาดเท่ากับเหรียญกษาปณ์ชนิด ราคา อื่นไม่ได้ เว้นแต่กรณีการจัดทำและนำออกใช้เป็นเหรียญกษาปณ์ที่ระลึก หรือเหรียญกษาปณ์ที่ใช้แทนเหรียญกษาปณ์ที่ถอนคืน

ชนิด ราคา โลหะ อัตราเนื้อโลหะ น้ำหนัก ขนาด ลวดลาย และลักษณะอื่น ๆ (ถ้ามี) ของเหรียญกษาปณ์รวมทั้งอัตราเพื่อเหลือเพื่อขาด ให้กำหนดโดยกฎกระทรวง

มาตรา ๑๑ เหรียญกษาปณ์เป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายไม่เกินจำนวนที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

มาตรา ๑๒^{๑๑} เหรียญกษาปณ์ชำระหนี้ไม่เป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย

เหรียญกษาปณ์ต่อไปนี้เป็นเหรียญกษาปณ์ชำระหนี้

(๑) เหรียญกษาปณ์ที่ถูกตัด หรือถูกตอก หรือถูกตี หรือถูกกระทำด้วยประการใด ๆ ให้นับสลาย หรือชำระจนเสียรูป หรือลวดลายลบเลือน หรือเปลี่ยนแปลงในดลภาค หรือบิดงอ หรือทำให้น้ำหนักลดลง ไม่ว่าโดยเหตุใดในลักษณะที่ปรากฏโดยชัดแจ้ง

(๒) เหรียญกษาปณ์ที่สึกหรอไปตามธรรมดาจนมีน้ำหนักลดลงเกินกว่าสองเท่าครึ่งของอัตราเพื่อเหลือเพื่อขาด

มาตรา ๑๓^{๑๑} ให้กระทรวงการคลังรับแลกเปลี่ยนเหรียญกษาปณ์ชำระหนี้ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) เหรียญกษาปณ์ชำระหนี้ที่จะรับแลกเปลี่ยนได้ ต้องเป็นเหรียญกษาปณ์ที่มีใช้เหรียญกษาปณ์ทองคำ เหรียญกษาปณ์เงิน หรือเหรียญกษาปณ์ซัดเงา

(๒) เหรียญกษาปณ์ที่ชำระหนี้ตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง (๑) ให้รับแลกเปลี่ยนได้ครั้งราคาของเหรียญกษาปณ์นั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๓) เหรียญกษาปณ์ที่ชำระหนี้ตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง (๒) ให้รับแลกเปลี่ยนได้เต็มราคาของเหรียญกษาปณ์นั้น

พนักงานเจ้าหน้าที่และสถานที่รับแลกเปลี่ยนเหรียญกษาปณ์ชำระหนี้ตามวรรคหนึ่ง (๒) และ (๓) ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๓ ทวิ^{๑๒} เมื่อเห็นสมควร รัฐมนตรีมีอำนาจถอนคืนเหรียญกษาปณ์ที่ออกใช้ ชนิดและราคาใด ๆ โดยให้นำมาแลกเปลี่ยนกับธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์อื่นได้

^{๑๑} แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๓๖ ซึ่งมีความเดิมว่า

“มาตรา ๑๒ เหรียญกษาปณ์ชำระหนี้ไม่เป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย

เหรียญกษาปณ์ต่อไปนี้เป็นเหรียญกษาปณ์ชำระหนี้

(๑) เหรียญกษาปณ์ที่ถูกตัด หรือถูกตอก หรือตี หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้นับสลาย หรือชำระจนเสียรูปหรือเปลี่ยนแปลงในดลภาค หรือทำให้น้ำหนักลดลง หรือ

(๒) เหรียญกษาปณ์ที่มีน้ำหนักลดลงเพราะสึกหรอไปตามธรรมดาจนเกินกว่าสองเท่าครึ่งของอัตราเพื่อเหลือเพื่อขาด”

^{๑๑} แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๓๖ ซึ่งมีความเดิมว่า

“มาตรา ๑๓ ให้กระทรวงการคลังรับแลกเปลี่ยนเหรียญกษาปณ์ชำระหนี้ ตามมาตรา ๑๒ (๒)”

การถอนคืนเหรียญกษาปณ์ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งอย่างน้อยต้องมีข้อกำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) ชนิด ราคา และลักษณะของเหรียญกษาปณ์ที่ถอนคืน

(๒) ระยะเวลาให้นำเหรียญกษาปณ์ที่ถอนคืนมาแลกเปลี่ยนกับธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์อื่น ต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงใช้บังคับ

(๓) พนักงานเจ้าหน้าที่และสถานที่รับเหรียญกษาปณ์ที่ถอนคืน

เหรียญกษาปณ์ที่นำมาแลกเปลี่ยน ถ้าเป็นเหรียญกษาปณ์ชำระตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง ให้รับแลกเปลี่ยนตามมาตรา ๑๓

มาตรา ๑๓ ตรี^{๑๓} เหรียญกษาปณ์ที่ได้รับจากการถอนคืนตามมาตรา ๑๓ ทวิ วรรคสอง (๒) รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้กรมธนารักษ์นำไปยุบหลอมหรือทำลายเพื่อนำไปใช้ ประโยชน์อย่างอื่น หรือจำหน่ายต่อไปได้ หรือสั่งให้กรมธนารักษ์จัดการจำหน่ายโดยให้ผู้ซื้อ ต้องนำไปยุบหลอม หรือทำลายตามเงื่อนไขที่อธิบดีกรมธนารักษ์กำหนด และต้องยุบหลอมหรือทำลายภายใต้การควบคุมและตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีกำหนด

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาให้แลกเปลี่ยนเหรียญกษาปณ์ที่ถอนคืนตามที่กำหนดใน กฎกระทรวง ตามมาตรา ๑๓ ทวิ วรรคสอง (๒) บรรดาเหรียญกษาปณ์ที่ถอนคืนไม่เป็นเงิน ที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย

เหรียญกษาปณ์ที่ชำระหนี้ไม่ได้ตามกฎหมาย เพราะพ้นกำหนดระยะเวลาการถอนคืน ถ้าผู้ใดนำเหรียญกษาปณ์มาขอแลกเปลี่ยนกับธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์อื่นโดยแสดงเหตุผล และความจำเป็น ให้กระทรวงการคลังรับแลกเปลี่ยนตามมาตรา ๑๓ ทวิ ได้ตลอดไป

มาตรา ๑๔ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจจัดทำ จัดการ และนำออกใช้ซึ่งธนบัตรของรัฐบาลตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทยได้ต่อไป

ให้รัฐมนตรีประกาศ ชนิด ราคา สี ขนาด และลักษณะอื่น ๆ ของธนบัตรที่จะออกใช้ในราชอาณาจักรานุเบกษา เว้นแต่ในกรณีที่จะนำออกใช้ซึ่งธนบัตรถอนคืน

มาตรา ๑๕ ธนบัตรเป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายโดยไม่จำกัดจำนวน

มาตรา ๑๖ ห้ามมิให้นำออกใช้ซึ่งธนบัตร เว้นแต่เป็นการแลกเปลี่ยนทันที กับ

(๑) ธนบัตรที่นำออกใช้ไปก่อนแล้ว ซึ่งถอนคืนจากธนบัตรออกใช้ หรือ

(๒) สินทรัพย์อย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งมีค่าเท่ากับและระบุไว้ในมาตรา ๓๐ ซึ่งจะต้องรับขึ้นบัญชี

ทุนสำรองเงินตราที่รักษาไว้ตามมาตรา ๒๖

ธนบัตรได้ชื่อว่าออกใช้นับแต่เวลาที่นำออกใช้และก่อนถอนคืน

^{๑๒} เพิ่มโดยพระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๓๖

^{๑๓} เพิ่มโดยพระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๓๖

มาตรา ๑๗ ธนบัตรที่ถอนคืนจากธนบัตรออกใช้จะเลิกใช้และทำลายเสียหรือจะเก็บไว้ และนำออกใช้อีกก็ได้

มาตรา ๑๘ ธนบัตรชำระไม่เป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย

ธนบัตรต่อไปนี้ เป็นธนบัตรชำระ

(๑) ธนบัตรครึ่งฉบับ คือครึ่งหนึ่งของธนบัตรซึ่งได้ถูกแยกตรงกลาง หรือใกล้กับกลางเป็นสองส่วนตามยี่น

(๒) ธนบัตรต่อท่อนผิด คือ ธนบัตรซึ่งมีส่วนของธนบัตรฉบับอื่นมาต่อเข้าเป็นฉบับเดียวกัน หรือ

(๓) ธนบัตรขาดวิน หรือลบเลือน คือ ธนบัตรซึ่งมีส่วนหนึ่งขาดหาย หรือมีเหตุที่ทำให้อ่านข้อความหรือตัวเลขไม่ได้ความ

มาตรา ๑๙ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยรับแลกเปลี่ยนธนบัตรชำระตามข้อจำกัดหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๐ เมื่อเห็นสมควร รัฐมนตรีมีอำนาจถอนคืนธนบัตรออกใช้ ชนิดและราคาใด ๆ โดยให้นำมาแลกเปลี่ยนกับธนบัตรอื่นได้

การถอนคืนธนบัตรออกใช้ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในประกาศถอนคืนธนบัตรออกใช้อย่างน้อยต้องมีข้อความดังต่อไปนี้

(๑) ชนิดและราคาของธนบัตรที่ถอนคืน

(๒) ระยะเวลาให้นำส่งธนบัตรที่ถอนคืนซึ่งต้องกำหนดไม่น้อยกว่าหนึ่งปี นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๓) พนักงานเจ้าหน้าที่และสถานที่รับธนบัตรที่ถอนคืน

มาตรา ๒๑ เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาที่ได้กำหนดให้นำส่งธนบัตรที่ถอนคืน ตามความในมาตรา ๒๐ บรรดาธนบัตรที่รัฐมนตรีประกาศถอนคืนไม่เป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายแต่ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยรับแลกเปลี่ยนกับธนบัตรอื่นได้ภายในสองปี นับแต่วันที่ธนบัตรถอนคืนตกเป็นเงินที่ชำระหนี้ไม่ได้ตามกฎหมาย

มาตรา ๒๒ บรรดาธนบัตรที่ตกเป็นเงินที่ชำระหนี้ไม่ได้ตามกฎหมาย ตามความในมาตรา ๒๑ ซึ่งมีให้นำมาแลกเปลี่ยนกับธนบัตรอื่นภายในเวลาที่กำหนดให้นำมาแลกเปลี่ยนได้ให้ถือว่าเป็นธนบัตรที่ถอนคืนแล้วจากธนบัตรออกใช้ และจะโอนสิทธิประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งที่มีค่าเท่ากันซึ่งถือไว้เป็นทุนสำรองเงินตราตามมาตรา ๒๖ ให้เป็นรายได้ของแผ่นดินก็ได้

หมวด ๒ การดำรงไว้ซึ่งค่าของบาท

มาตรา ๒๓^{๑๔} เพื่อประโยชน์ในการดำรงไว้ซึ่งค่าของบาท ให้ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือ
ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราซื้อหรือขายทันทีซึ่งเงินตราต่างประเทศที่กำหนด โดย
กฎกระทรวงตามที่ธนาคารพาณิชย์ในราชอาณาจักรจะเรียกให้ซื้อหรือขาย แต่การซื้อหรือขายคราวหนึ่ง
ๆ ต้องไม่ต่ำกว่าจำนวนซึ่งรัฐมนตรีกำหนด

เงินตราต่างประเทศที่กำหนดโดยกฎกระทรวงนั้น ต้องเป็นเงินตราที่ประกอบขึ้น เป็นทุนสำรอง
เงินตราได้

ธนาคารแห่งประเทศไทยหรือทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราไม่จำเป็นต้องซื้อหรือขาย
ทันทีตามวรรคหนึ่งในขณะที่ยังมีกฎหมายว่าด้วยการจำกัดการซื้อขายเงินปียวรรตต่างประเทศใช้บังคับ
อยู่

มาตรา ๒๔^{๑๕} การซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศระหว่างธนาคารแห่งประเทศไทยหรือทุน
รักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรากับธนาคารพาณิชย์ตามมาตรา ๒๓ นั้น อัตราซื้อหรือขายทันทีจะต่าง
จากอัตราแลกเปลี่ยนตามค่าเสมอภาคของบาทได้ไม่สูงกว่าอัตราขึ้นสูงและไม่ต่ำกว่าอัตราขั้นต่ำที่
รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๕^{๑๖} รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจประกาศกำหนด
อัตราขึ้นสูงและอัตราขั้นต่ำสำหรับการซื้อหรือขายทันทีซึ่งเงินตราต่างประเทศโดยธนาคารพาณิชย์หรือ

^{๑๔} แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๑๖ ซึ่งมีความเดิมว่า

“มาตรา ๒๓ เมื่อได้กำหนดค่าเสมอภาคของบาทแล้ว ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยซื้อหรือขายทันทีซึ่งดอลลาร์สหรัฐอเมริกา
ปอนด์สเตอร์ลิง หรือเงินตราต่างประเทศอื่นใดที่กำหนด โดยกฎกระทรวง ตามที่ธนาคารพาณิชย์ในราชอาณาจักรจะเรียกให้ซื้อหรือขาย แต่
การซื้อหรือขายคราวหนึ่งๆ ต้องไม่ต่ำกว่าสองแสนบาท

ธนาคารแห่งประเทศไทยไม่จำเป็นต้องซื้อหรือขายทันทีตามความในวรรคก่อนในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) เงินตราต่างประเทศนั้นมิใช่เป็นเงินตราที่พึงเปลี่ยนได้ หรือ

(๒) ในขณะที่ยังมีกฎหมายว่าด้วยการจำกัดการซื้อขายเงินปียวรรตต่างประเทศใช้บังคับอยู่

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ “เงินตราที่พึงเปลี่ยนได้” หมายความว่า เงินตราของประเทศที่รับปฏิบัติแล้วตามพันธะที่ตั้งไว้ตาม
หมวด ๘ แห่งข้อตกลงว่าด้วยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ”

^{๑๕} แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๑๖ ซึ่งมีความเดิมว่า

“มาตรา ๒๔ เมื่อได้กำหนดค่าเสมอภาคของบาทแล้ว การซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศระหว่างธนาคารแห่งประเทศไทยกับ
ธนาคารพาณิชย์นั้น

(๑) อัตราที่พึงใช้สำหรับการซื้อหรือขายต้องไม่ต่างไปจากค่าเสมอภาคของบาทเป็นจำนวนเกินกว่า ๑ ใน ๒ ของร้อยละหนึ่ง
ของค่าเสมอภาคของบาท

(๒) ธนาคารแห่งประเทศไทยจะรับเงินส่วนลดหรือเรียกเก็บเงินไม่ว่าประเภทใดมิได้ เว้นแต่ค่าโทรเลขหรือค่าใช้จ่ายอย่างอื่น
เนื่องในการซื้อหรือขายนั้น”

^{๑๖} แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระรชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.๒๕๐๑ พ.ศ.๒๕๒๑ ซึ่งมีความเดิมว่า

บุคคลอื่นได้ และเมื่อมีประกาศของรัฐมนตรีดังกล่าวแล้ว ธนาคารพาณิชย์หรือบุคคลอื่นที่ซื้อหรือขาย
ทันทีซึ่งเงินตราต่างประเทศต้องซื้อหรือขายในอัตราที่ไม่สูงหรือต่ำกว่าอัตราที่กำหนดนั้น

ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์หรือบุคคลอื่นรับเงินส่วนลด หรือเรียกเก็บเงินไม่ว่าประเภทใด เนื่อง
ในการซื้อหรือขายทันทีซึ่งเงินตราต่างประเทศนอกจากค่าโทรเลข ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีประกาศ ตามวรรค
หนึ่งหรือไม่

หมวด ๓

ทุนสำรองเงินตรา

มาตรา ๒๖ เพื่อดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพของเงินตรา ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยรักษาทุนสำรอง
เงินตราไว้กองหนึ่งเรียกว่า “ทุนสำรองเงินตรา”

มาตรา ๒๗ บรรดาสินทรัพย์ที่มีอยู่ในทุนสำรองเงินตราซึ่งมีอยู่ก่อนและในวันที่
พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้เป็นทุนสำรองเงินตราตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๘ ทุนสำรองเงินตรานั้นให้กันไว้เป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากสินทรัพย์อื่นๆ บรรดาที่
เป็นของธนาคารแห่งประเทศไทย

มาตรา ๒๙^{๑๑} ภายใต้บังคับมาตรา ๒๒ และมาตรา ๓๔ ห้ามมิให้จ่ายทุนสำรองเงินตรา เว้นแต่

(๑) ในขณะเดียวกันนั้นจะได้ถอนธนบัตรเป็นจำนวนเท่ากันคืนจากธนบัตรออกใช้ หรือ

(๒) ในขณะเดียวกันนั้นจะได้รับสินทรัพย์อย่างอื่นตามมาตรา ๓๐ มีค่าเท่ากันขึ้นบัญชีเป็นทุน
สำรองเงินตรา

การจ่ายทุนสำรองเงินตราดังกล่าวจะกระทำได้อเมื่อได้มีคำสั่งของผู้ว่าการธนาคารแห่ง
ประเทศไทย หรือผู้แทนซึ่งผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยได้แต่งตั้งเพื่อการนี้โดยเฉพาะ

มาตรา ๓๐^{๑๒} ให้สินทรัพย์ต่อไปนี้เป็นสิ่งอันชอบด้วยกฎหมายที่จะประกอบขึ้นเป็นทุนสำรอง
เงินตรา

“มาตรา ๒๕ เมื่อได้กำหนดค่าเสมอภาคของบาทแล้ว ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์ใดซื้อหรือขายทันทีซึ่งเงินตราต่างประเทศใน
อัตราที่ต่างไปจากค่าเสมอภาคของบาทเป็นจำนวนเกินกว่าร้อยละหนึ่งของค่าเสมอภาคนั้น เว้นแต่ในกรณีที่เงินตราต่างประเทศนั้นซื้อ
หรือขายกันในตลาดต่างประเทศในอัตราที่ต่างไปจากค่าเสมอภาคสำหรับเงินตรานั้นเป็นจำนวนเกินกว่าร้อยละหนึ่งของค่าเสมอภาคนั้น

ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์ได้รับเงินส่วนลดหรือเรียกเก็บเงินไม่ว่าประเภทใดเว้นค่าโทรเลขหรือค่าใช้จ่ายอย่างอื่นที่ต้องจ่าย
เนื่องในการซื้อหรือขายนั้น”

^{๑๑} แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๑๐ ซึ่งมีความเดิมว่า

“มาตรา ๒๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๐ และมาตรา ๓๔ ห้ามมิให้จ่ายทุนสำรองเงินตรา เว้นแต่

(๑) ในขณะเดียวกันนั้นจะได้ถอนธนบัตรเป็นจำนวนเท่ากันคืนจากธนบัตรออกใช้ หรือ

(๒) ในขณะเดียวกันนั้นจะได้รับสินทรัพย์อย่างอื่นตามมาตรา ๓๐ มีค่าเท่ากันขึ้นบัญชีเป็นทุนสำรองเงินตรา

การจ่ายทุนสำรองเงินตราดังกล่าวจะกระทำได้อเมื่อได้มีคำสั่งของผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยหรือผู้แทนซึ่งผู้ว่าการ
ธนาคารแห่งประเทศไทยได้แต่งตั้งเพื่อการนี้โดยเฉพาะ”

(๑) ทองคำ

(๒) เงินตราต่างประเทศอันเป็นเงินตราที่พึงเปลี่ยนได้ หรือเงินตราต่างประเทศอื่นใดที่กำหนดโดยกฎกระทรวง ทั้งนี้ต้องเป็นรูปเงินฝากในธนาคารนอกราชอาณาจักรหรือในสถาบันการเงินระหว่างประเทศ

(๓) หลักทรัพย์ต่างประเทศที่จะมีการชำระหนี้เป็นเงินตราต่างประเทศที่ระบุไว้ใน(๒)

(๔) ทองคำ สินทรัพย์ต่างประเทศ และสิทธิพิเศษถอนเงิน ทั้งนี้ที่นำส่งสมทบกองทุนการเงิน

(๕) ใบสำคัญสิทธิซื้อส่วนสำรอง

(๖) ในสำคัญสิทธิพิเศษถอนเงิน

(๗) หลักทรัพย์รัฐบาลไทยที่จะมีการชำระหนี้เป็นเงินตราต่างประเทศที่ระบุไว้ใน(๒) หรือเป็นบาท

(๘) ตัวเงินในประเทศที่ธนาคารแห่งประเทศไทยพึงซื้อหรือรับช่วงซื้อลดได้ แต่ต้องมีค่ารวมกันไม่เกินร้อยละสิบของจำนวนธนบัตรออกใช้

สินทรัพย์ตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) นั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจะต้องจัดดำรงไว้ให้มีค่ารวมกันทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละหกสิบของจำนวนธนบัตรออกใช้

มาตรา ๓๑^{๘๕} การคำนวณค่าแห่งสินทรัพย์ที่เป็นหรือจะรับเข้าเป็นทุนสำรองเงินตรานั้น ให้คำนวณดังต่อไปนี้

^{๘๔} แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.๒๕๐๑ พ.ศ.๒๕๒๑ ซึ่งมีความเดิมว่า

“มาตรา ๓๐ ให้สินทรัพย์ดังต่อไปนี้เป็นสิ่งอันชอบด้วยกฎหมายที่จะประกอบขึ้นเป็นทุนสำรองเงินตรา คือ

(๑) ทองคำ

(๒) ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ปอนด์สเตอร์ลิงหรือเงินตราต่างประเทศอื่นใดที่กำหนดโดยกำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ ต้องเป็นรูปเงินฝากในธนาคารกลางหรือธนาคารพาณิชย์นอกราชอาณาจักร

(๓) หลักทรัพย์ต่างประเทศที่ชำระคืนเงินและดอกเบี้ยเป็นเงินตราต่างประเทศที่ระบุไว้ใน (๒)

(๔) หลักทรัพย์รัฐบาลไทยที่ชำระคืนเงินและดอกเบี้ยเป็นเงินตราต่างประเทศที่ระบุไว้ใน (๒) หรือเป็นเงินบาท

(๕) ตัวเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยพึงซื้อหรือรับช่วงซื้อลดได้ แต่ต้องมีค่ารวมกันไม่เกินร้อยละสิบของยอดธนบัตรออกใช้

(๖) สินทรัพย์ที่นำส่งสมทบกองทุนการเงินระหว่างประเทศที่เป็นทองคำหรือดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

ทองคำ เงินตราต่างประเทศและหลักทรัพย์ต่างประเทศที่มีอายุไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่ฝากหรือซื้อซึ่งเป็นทุนสำรองเงินตรานั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจะต้องจัดดำรงไว้ให้มีค่ารวมกันทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละหกสิบของยอดธนบัตรออกใช้”

^{๘๕} แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.๒๕๐๑ พ.ศ.๒๕๒๑ ซึ่งมีความเดิมว่า

“มาตรา ๓๑ ราคาสินทรัพย์ที่เป็นทุนสำรองเงินตรานั้น ให้ถือราคาโดยคำนวณดังต่อไปนี้

(๑) ทองคำตามค่าเสมอภาคของบาท

(๒) เงินตราต่างประเทศตามค่าเสมอภาคของเงินตรานั้นๆ

(๓) หลักทรัพย์ต่างประเทศตามราคาตลาดที่เป็นอยู่เมื่อสิ้นปีที่ล่วงแล้วหรือถ้าเป็นหลักทรัพย์ที่ซื้อในระหว่างปีตามราคาในเวลาซื้อ และให้เปลี่ยนเป็นบาทตามค่าเสมอภาคของเงินตราต่างประเทศนั้น

(๔) หลักทรัพย์รัฐบาลไทยตามราคาที่ซื้อหรือรับช่วงซื้อลด หรือตามราคาที่ตราไว้แล้วแต่ราคาจะต่ำกว่า

(๕) ตัวเงินตามราคาที่ซื้อหรือรับช่วงซื้อลดไว้

(๑) ในกรณีที่เป็นหลักทรัพย์รัฐบาลไทยที่มีราคาเป็นบาทหรือตัวเงินในประเทศให้คำนวณตามราคาซื้อขายหรือรับช่วงซื้อลดไว้ หรือที่ตราไว้แล้วแต่ราคาใดจะต่ำกว่า

(๒) ในกรณีที่เป็นสินทรัพย์ที่มีราคาหรือมูลค่าเป็นเงินตราต่างประเทศ หรือสิทธิพิเศษถอนเงิน ให้คำนวณตามราคาหรือจำนวนดังนี้

(ก) ทองคำและหลักทรัพย์ต่างประเทศ ให้คำนวณตามราคาในตลาดต่างประเทศเมื่อสิ้นปี แต่ละปี หรือถ้าเป็นทองคำหรือหลักทรัพย์ต่างประเทศที่ซื้อในระหว่างปีใด ให้คำนวณตามราคาซื้อขายจนถึงเวลาตราราคาเมื่อสิ้นปีที่ซื้อนั้น

(ข) ทองคำ สินทรัพย์ต่างประเทศ และสิทธิพิเศษถอนเงิน ที่นำส่งสมทบ กองทุนการเงิน ตามความในมาตรา ๓๐ (๔) ให้คำนวณตามจำนวนหน่วยสิทธิพิเศษถอนเงินที่กองทุนแจ้งไว้ครั้งหลังสุด

(ค) ใบสำคัญสิทธิซื้อส่วนสำรองและใบสำคัญสิทธิพิเศษถอนเงิน ให้คำนวณตามจำนวนหน่วยสิทธิพิเศษถอนเงินที่ตราไว้

(ง) เงินตราต่างประเทศ ให้คำนวณตามจำนวนเงินฝากในขณะนั้น

(จ) หลักทรัพย์รัฐบาลไทย ให้คำนวณตามราคาเป็นเงินตราต่างประเทศที่ซื้อหรือรับช่วงซื้อลดหรือที่ตราไว้แล้วแต่ราคาใดจะต่ำกว่า

การคำนวณสินทรัพย์ตามวรรคหนึ่ง (๒) เป็นบาท ให้คำนวณดังนี้

(๑) ในกรณีที่ไม่มีการกำหนดค่าเสมอภาคของบาทหรือค่าเสมอภาคของบาทถูกระงับใช้ ให้คำนวณเป็นบาทตามอัตรากลางระหว่างอัตราซื้อและอัตราขายทันทีซึ่งเงินตราต่างประเทศสกุลที่เกี่ยวข้องโดยใช้อัตราในตลาดในวันสิ้นปี หรือในกรณีที่เป็นสินทรัพย์ที่ซื้อในระหว่างปี ให้ใช้อัตราที่ใช้ในการตราราคาเมื่อสิ้นปีก่อน

(๒) ในกรณีที่มีการกำหนดค่าเสมอภาคของบาท ให้คำนวณโดยแปลงราคาหรือจำนวนสินทรัพย์นั้นเป็นเงินตราต่างประเทศสกุลอื่นที่อาจคำนวณกลับเป็นหน่วยเทียบของบาทได้โดยใช้อัตรากลางระหว่างอัตราซื้อและอัตราขายทันทีซึ่งเงินตราต่างประเทศสกุลอื่นนั้นในตลาดต่างประเทศในวันสิ้นปี หรือในกรณีที่เป็นสินทรัพย์ที่ซื้อในระหว่างปี ให้ใช้อัตราที่ใช้ในการตราราคาเมื่อสิ้นปีก่อน แล้วให้คำนวณเป็นบาทตามค่าเสมอภาค

(๓) ในกรณีที่มีการกำหนดค่าเสมอภาคของบาทโดยเทียบกับหน่วยเทียบที่กองทุนการเงินกำหนด และเงินตราต่างประเทศสกุลที่เกี่ยวข้องนั้นมีค่าเสมอภาคโดยเทียบกับหน่วยเทียบที่กองทุนการเงินกำหนดเช่นกัน ให้คำนวณเป็นบาทตามอัตราแลกเปลี่ยนตามค่าเสมอภาค

(๖) สินทรัพย์ที่นำส่งสมทบกองทุนการเงินระหว่างประเทศที่เป็นทองคำตามค่าเสมอภาคของบาท หรือที่เป็นดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ตามค่าเสมอภาคของเงินตรานั้น

ในระหว่างที่ยังไม่ได้กำหนดค่าเสมอภาคของบาททองคำตาม (๑) และ (๖) นั้น ให้ถือตามค่าของทองคำในอัตรา ๐.๐๔๔๔๓๓๕ กรัมทองคำบริสุทธิ์ต่อหนึ่งบาท”

มาตรา ๓๒ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยตราคาสินทรัพย์ที่เป็นทุนสำรองเงินตราทุก ๆ ปี ไม่ช้ากว่าหกสิบวันนับแต่วันขึ้นปีใหม่

มาตรา ๓๓^{๒๐} ผลประโยชน์อันเกิดจากสินทรัพย์ในบัญชีทุนสำรองเงินตราแต่ละปี ให้รับขึ้นบัญชีผลประโยชน์ประจำปี

สินทรัพย์ในบัญชีผลประโยชน์ประจำปีให้ใช้จ่ายได้เพื่อการ ดังต่อไปนี้

(๑) การพิมพ์ธนบัตร รวมตลอดถึงการใด ๆ เกี่ยวกับการจัดตั้งโรงพิมพ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อพิมพ์ธนบัตรและสิ่งพิมพ์อื่นที่รัฐมนตรีเห็นชอบ และการตั้งเป็นทุนหมุนเวียนตามความจำเป็น เพื่อดำเนินกิจการโรงพิมพ์ดังกล่าว

(๒) การออกและจัดการธนบัตร หรือการอื่นใดอันเกี่ยวกับกิจการธนบัตรซึ่งรัฐมนตรีอนุมัติ

(๓) การชดใช้ค่าแห่งสินทรัพย์ ในบัญชีทุนสำรองเงินตราที่ลดลง

(๔) การจัดการเกี่ยวกับสินทรัพย์ในบัญชีทุนสำรองเงินตรา บัญชีผลประโยชน์ประจำปี และบัญชีสำรองพิเศษ

เงินคงเหลือหลังจากการจ่ายตามวรรคสองเมื่อสิ้นปี ให้โอนเข้าบัญชีสำรองพิเศษหรือบัญชีอื่นตามที่กฎหมายกำหนด^{๒๑}

ผลประโยชน์อันเกิดจากสินทรัพย์ในบัญชีผลประโยชน์ประจำปีหรือบัญชีสำรองพิเศษ ให้รับขึ้นบัญชีผลประโยชน์ประจำปี

ถ้าสินทรัพย์ในบัญชีผลประโยชน์ประจำปีในปีใดมีจำนวนไม่พอแก่การจ่ายดังกล่าว ให้จ่ายจากบัญชีสำรองพิเศษเท่าจำนวนที่ขาด และถ้าสินทรัพย์ในบัญชีสำรองพิเศษมีไม่พอจ่าย ให้จ่ายจากเงินคงคลังเท่าจำนวนที่ขาด ในปีต่อ ๆ ไป ถ้าสินทรัพย์ในบัญชีผลประโยชน์ประจำปีมีเหลือจากการจ่ายดังกล่าว ให้ใช้คืนเงินคงคลังจนครบจำนวนที่ได้จ่ายไป และเมื่อเหลือเท่าใดจึงให้โอนเข้าบัญชีสำรองพิเศษไว้

มาตรา ๓๔^{๒๒} ในกรณีที่สินทรัพย์ในบัญชีทุนสำรองเงินตรามีค่าเพิ่มขึ้น ให้โอนส่วนที่เพิ่มขึ้นนั้นเข้าบัญชีสำรองพิเศษ

^{๒๐} แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๑๖ ซึ่งมีความเดิมว่า

“มาตรา ๓๓ ผลประโยชน์อันเกิดจากทุนสำรองเงินตราแต่ละปีให้ใช้เพื่อการดังต่อไปนี้

(๑) ค่าใช้จ่ายในการพิมพ์ธนบัตร

(๒) ค่าใช้จ่ายในการออกและจัดการธนบัตร

(๓) ค่าเสื่อมราคาหรือสูญไปซึ่งสินทรัพย์ที่ถือไว้ในทุนสำรองเงินตรา

เงินคงเหลือหลังจากการจ่ายที่กล่าวแล้ว ให้รับขึ้นบัญชีสำรองพิเศษไว้

ถ้าผลประโยชน์ที่เกิดในปีใดมีจำนวนไม่พอแก่การจ่ายที่กล่าวแล้ว ให้จ่ายเงินในบัญชีสำรองพิเศษชดใช้เท่าจำนวนที่ขาด”

^{๒๑} แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.๒๕๐๑ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ ซึ่งมีความเดิมว่า

“มาตรา ๓๓ วรรคสาม เงินคงเหลือหลังจากการจ่ายที่กล่าวแล้ว ให้รับขึ้นบัญชีสำรองพิเศษไว้”

มาตรา ๓๔ / ๑^{๒๓} สิ้นทรัพย์ที่ได้รับบริจาคเพื่อกิจการของฝ่ายออกบัตรธนาคารตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย ให้นำเข้าบัญชีสำรองพิเศษ

มาตรา ๓๔/๒^{๒๔} ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจโอนสิ้นทรัพย์ในบัญชีสำรองพิเศษเข้าเป็นสิ้นทรัพย์ในบัญชีทุนสำรองเงินตรา เพื่อการนำออกใช้ซึ่งธนบัตรได้

เมื่อมีการถอนธนบัตรตามวรรคหนึ่งคืนจากธนบัตรออกใช้ ให้โอนสิ้นทรัพย์ที่มีค่าเท่ากันในบัญชีทุนสำรองเงินตรา เข้าเป็นสิ้นทรัพย์ในบัญชีสำรองพิเศษ

หมวด ๔

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๕^{๒๕} ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖^{๒๖} ธนาคารพาณิชย์หรือผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง หรือฝ่าฝืนมาตรา ๒๕ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

ความผิดตามมาตรา นี้ ให้คณะกรรมการที่รัฐมนตรีแต่งตั้งมีอำนาจเปรียบเทียบได้

คณะกรรมการที่รัฐมนตรีแต่งตั้งตามวรรคสอง ให้มีจำนวนสามคนซึ่งคนหนึ่งต้องเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

^{๒๒} มาตรา ๓๔ ในกรณีที่ทุนสำรองเงินตรามีค่าเพิ่มขึ้นหรือลดลงเพราะการตีราคาตามตรา ๓๒ หรือเพราะมีการเปลี่ยนแปลงค่าเสมอภาคของเงินตราต่างประเทศใดๆ ที่ถือไว้ในทุนสำรองเงินตราอันเป็นเหตุให้มีผลกำไรหรือขาดทุนผลกำไรหรือขาดทุนนั้นให้รับขึ้นหรือจ่ายจากบัญชีสำรองพิเศษตามความในมาตรา ๓๑ แล้วแต่กรณี ถ้าไม่มีพอจ่าย ก็ให้จ่ายรายได้ของแผ่นดินเท่าจำนวนที่ขาดอยู่นั้น ไปใช้ทุนสำรองเงินตรา

ถ้าในปีต่อไป ผลประโยชน์อันเกิดจากทุนสำรองเงินตรามีเหลือจากการจ่ายตามตรา ๓๑ ให้ใช้คืนเงินรายได้ของแผ่นดินจนครบจำนวนที่ได้จ่ายตามความในวรรคก่อนและเมื่อเหลือเท่าใดจึงให้รับขึ้นบัญชีสำรองพิเศษไว้

^{๒๓} เพิ่มโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.๒๕๐๑ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕

^{๒๔} เพิ่มโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.๒๕๐๑ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕

^{๒๕} แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.๒๕๐๑ พ.ศ.๒๕๒๑ ซึ่งมีความเดิมว่า

“มาตรา ๓๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

^{๒๖} แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.๒๕๐๑ พ.ศ.๒๕๒๑ ซึ่งมีความเดิมว่า

“มาตรา ๓๖ ธนาคารพาณิชย์ใดซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศในอัตราที่ต่างไปจากอัตราที่กำหนดอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๕ ต้องระวางโทษปรับเป็นเงินสามเท่าของจำนวนเงินที่ซื้อหรือขายต่างไปจากอัตราที่กำหนดนั้น หรือเป็นเงินหนึ่งพันบาท แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่ากัน”

พลเอก ถ. กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :

พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.๒๕๐๑ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยเงินตราเท่าที่ใช้กันมาในระยะเวลา ๓๐ ปีเศษแล้วนั้น มีจำนวนมากมายหลายสิบฉบับ ด้วยเหตุนี้พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกาและกฎกระทรวง มีทั้งหลักจัดการเงินตราระบบถาวรอันเป็นอยู่แต่ดั้งเดิม แต่ถูกระงับการใช้บังคับไปโดยปริยายกับยังมีหลักจัดการเงินตราในระบบชั่วคราวใช้บังคับแทน เป็นการสับสนปะปนกันอยู่ และกระจัดกระจายไม่เป็นหมวดหมู่ เมื่อในปัจจุบันนี้ก็เป็นที่ยอมรับและได้ใช้หลักจัดการเงินตราแบบชั่วคราวซึ่งมีการต่ออายุกันตลอดมากว่า ๑๕ ปี แล้ว เช่นนั้น จึงสมควรที่จะได้ปรับปรุงด้วยกฎหมายว่าด้วยระบบเงินตราชั่วคราวโดยแก้ไขเล็กน้อย เพื่อให้ถาวรสืบไปโดยไม่ต้องมีการต่ออายุกันเป็นคราวๆ เช่นแต่ก่อน

พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๑๐ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากรัฐบาลไทยมีความจำเป็นที่จะขอกู้เงินจากธนาคารโลกเพื่อนำไปใช้จ่ายในโครงการก่อสร้างเขื่อนผาช่อม แต่การกู้เงินดังกล่าวนี้จะกระทำได้โดยสะดวกต่อเมื่อรัฐบาลไทยได้เข้าเป็นสมาชิกถ้อยตราสารของทบวงการชำนัญพิเศษแห่งสหประชาชาติ ซึ่งออกให้เพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่าผู้ถือตราสารนั้นได้เข้ามีส่วนร่วมร่วมกับทบวงการชำนัญพิเศษในการให้รัฐบาลสมาชิกและหรือหน่วยงานของรัฐบาลสมาชิกของทบวงการชำนัญพิเศษนั้นกู้เงินตามจำนวนที่ระบุไว้ในตราสารฉะนั้น จึงจำเป็นต้องขยายบทนิยามของคำว่า “หลักทรัพย์ต่างประเทศ” ในกฎหมายว่าด้วยเงินตราให้หมายความรวมถึงตราสารดังกล่าวด้วย และอีกประการหนึ่งได้ขยายอำนาจในการใช้ทุนสำรองเงินตราไปทำประโยชน์ในการจัดตั้งโรงพิมพ์เพื่อพิมพ์ธนบัตรขึ้นเองโดยไม่ต้องจ้างพิมพ์จากต่างประเทศและเพื่อให้ต้นทุนการผลิตธนบัตรลดลง จึงให้โรงพิมพ์ธนบัตรรับพิมพ์ตราสารอื่นได้ด้วย

พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๑๔ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เพื่อให้ประเทศไทยได้ใช้สิทธิและปฏิบัติตามพันธะในฐานะที่จะเข้าเป็นภาคีสัญญาพิเศษถอนเงินในกองทุนการเงินระหว่างประเทศได้โดยสมบูรณ์ จำเป็นต้องกำหนดให้ใบสำคัญสิทธิพิเศษถอนเงินที่ออกตามกฎหมายว่าด้วยการให้อำนาจและกำหนดการปฏิบัติบางประการเกี่ยวกับสิทธิพิเศษถอนเงินในกองทุนการเงินระหว่างประเทศ เป็นสินทรัพย์ที่ประกอบเป็นทุนสำรองเงินตราในส่วนที่ต้องดำรงไว้ให้มีค่ารวมกันทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละหกสิบของยอดธนบัตรที่ออกใช้ได้ด้วยและในโอกาสเดียวกันนี้สมควรกำหนดให้เงินตราต่างประเทศอันเป็นเงินตราที่พึงเปลี่ยนได้ หรือเงินตราต่างประเทศอื่นใดที่กำหนดโดยกฎกระทรวงในรูปเงินฝากในธนาคารนอกราชอาณาจักรหรือในสถาบันการเงินระหว่างประเทศเป็นสินทรัพย์ที่ประกอบขึ้นเป็นเงินสำรองเงินตราได้เช่นกัน กับทั้งสมควรเปลี่ยนแปลงการกำหนดนับอายุการฝากหรือไถ่ถอน เงินตราต่างประเทศและหลักทรัพย์ต่างประเทศ ซึ่งธนาคารแห่ง

ประเทศไทยจะต้องจัดดำรงไว้เสียใหม่ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน จึงต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๑๖ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องด้วยการเงินระหว่างประเทศได้วิวัฒนาการ ไปเป็นอันมาก ทำให้บทบาทของกฎหมายว่าด้วยเงินตราไม่เหมาะสมและสมควรปรับปรุงวิธีการเกี่ยวกับการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนให้คล่องตัวและเหมาะสมกับเหตุการณ์ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้น

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. ๒๕๑๑ พ.ศ. ๒๕๒๑ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ คือ โดยที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศเกือบทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยเป็นสมาชิกอยู่ ได้ตกลงให้ดำเนินการแก้ไขระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราขึ้นใหม่ให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้นอันจะเป็นประโยชน์แก่การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ และบรรดาประเทศที่เป็นสมาชิกส่วนใหญ่ได้ให้ความเห็นชอบและดำเนินการแก้ไขระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราของตนให้สอดคล้องตามที่ได้ตกลงนั้นไปแล้ว ในฐานะที่ประเทศไทยเห็นชอบด้วยกับหลักการในข้อตกลงนั้น และรัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่าเพื่อให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์จากการแก้ไขระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราดังกล่าว จึงสมควรแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยเงินตรา และโดยที่จำเป็นต้องดำเนินการโดยรีบด่วนและเป็นความลับ เพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำการใดอันจะกระทบกระเทือนต่อภาวะเศรษฐกิจและฐานะการเงินของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้ขึ้น

พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๑๖ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. ๒๕๑๑ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว บทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำและนำออกใช้เหรียญกษาปณ์ การรับแลกเปลี่ยนเหรียญกษาปณ์ชำระค่างยังไม่เหมาะสม สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าว โดยกำหนดให้เหรียญกษาปณ์ที่จัดทำและนำออกใช้แต่ละชนิดราคาต้องมีเพียงขนาดเดียว และให้มีการรับแลกเปลี่ยนเหรียญกษาปณ์ชำระค่างได้กว้างขวางขึ้นกว่าเดิม นอกจากนี้สมควรกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการถอนคืนเหรียญกษาปณ์ไว้ด้วย โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. ๒๕๑๑ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ คือ โดยที่ได้มีการจัดตั้งบัญชีสะสมเพื่อการชำระคืนต้นเงินกู้ชาติใช้ความเสียหายของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินขึ้นตามพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินและจัดการเงินกู้เพื่อช่วยเหลือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ระยะเวลาที่สอง พ.ศ. ๒๕๔๕ และกำหนดให้มีการโอนเงินคงเหลือในบัญชีผลประโยชน์ประจำปีเพื่อนำเข้าบัญชีดังกล่าว จึงจำเป็นต้องแก้ไขกฎหมายว่าด้วยเงินตราให้สอดคล้องกัน และโดยที่ในบัญชีผลประโยชน์ประจำปีมีเงินซึ่งได้รับบริจาคเพื่อการตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาครวมอยู่ด้วย สมควรกำหนดให้โอนสินทรัพย์ที่ได้รับ

บริจาคดังกล่าวไว้ในบัญชีสำรองพิเศษเพื่อเก็บรักษาให้มั่นคงตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาคหนึ่ง เพื่อให้การแก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงสมควรให้สามารถโอนสินทรัพย์ในบัญชีสำรองพิเศษเข้าเป็นสินทรัพย์ในบัญชีทุนสำรองเงินตราได้ด้วย และโดยที่เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้